

LUBELSKA REGIONALNA
ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

PL-BY-UA
2007-2013

Financed by
the European Union

ANALIZA UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH ORGANIZACJI TURYSTYKI W POLSCE, NA UKRAINIE I BIAŁORUSI

landbrand
wyróżniamy miejsca

LROT

Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. Jezuicka 1/3, 20-113 Lublin
tel./fax: +48 532 14 48
e-mail: info@lrot.pl, www.lrot.pl

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
1. IDENTYFIKACJA I ANALIZA DOKUMENTÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH TURYSTYKI W 3 KRAJACH	4
1.1. POLSKA	4
1.2. UKRAINA	5
1.3. BIAŁORUŚ.....	6
2. OPRACOWANIE WYTYCZNYCH DOTYCZĄCYCH UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH DLA TRANSGRANICZNEGO RUCHU TURYSTYCZNEGO	7
2.1. POLSKA – BIAŁORUŚ.....	7
2.2. POLSKA – UKRAINA	10
2.3. UKRAINA -BIAŁORUŚ.....	11
2.4. UKRAINA – POLSKA	11
2.5. BIAŁORUŚ – POLSKA.....	16
2.6. BIAŁORUŚ - UKRAINA	17
3. WYTYCZNE DOTYCZĄCE UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH W KWESTII OCHRONY I UDOSTĘPNIANIA ZABYTKÓW	17
4. UWARUNKOWANIA PRAWNE ZNAKOWANIA TRAS TURYSTYCZNYCH	19
5. UWARUNKOWANIA PRAWNE PROWADZENIA INFORMACJI TURYSTYCZNEJ	21
6. UWARUNKOWANIA PRAWNE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI TURYSTYKI RZECZNEJ/KAJAKOWEJ	23
7. UWARUNKOWANIA PRAWNE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI TURYSTYKI POWIETRZNEJ	24
8. PRZEJŚCIA GRANICZNE	25
8.1. POLSKA – UKRAINA	25
8.2. POLSKA – BIAŁORUŚ.....	25

W dniu 1 maja 2004 roku Polska została przyjęta w poczet krajów członkowskich Unii Europejskiej. Od tego dnia, granica na Bugu stała się wschodnią granicą Wspólnoty Europejskiej. Natomiast 21 grudnia 2007 roku, na mocy decyzji Parlamentu Europejskiego, za sprawą rozszerzenia strefy Schengen o dziewięć nowych państw, w tym również i Polskę, zniesione zostały kontrole paszportowe na granicy z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą.

Obywatele krajów trzecich mogą przekraczać zewnętrzne granice Polski pod warunkiem posiadania ważnego dokumentu podróży oraz, w razie takiego wymogu, stosownej wizy. Listy wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu, zawarte są w rozporządzeniu Rady (WE) nr 539/2001.

Zasady ruchu osobowego między Polską, Ukrainą i Białorusią regulują umowy międzynarodowe. Natomiast, w każdym z państw kwestia organizacji turystyki uregulowana jest odrębnymi przepisami wewnętrznymi, obowiązującymi na terytorium danego państwa.

---

¹ Źródło strona :www.msz.gov.pl

1. IDENTYFIKACJA I ANALIZA DOKUMENTÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH TURYSTYKI W 3 KRAJACH

1.1. POLSKA

W Polsce organizacje ruchu turystycznego określa szereg ustaw i rozporządzeń. Najważniejszymi z nich z punktu widzenia niniejszego dokumentu są:

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz.U. 1997 nr 133 poz. 884 z późn. zm.), która określa warunki świadczenia przez przedsiębiorców usług turystycznych,
- Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz.U. z 1999r. Nr 62, poz. 689 z późn. zm.), regulująca pracę POT, która powstała, aby wzmocnić promocję Polski w kraju zagranicą i w tym celu współpracuje ona z przedstawicielami władzy rządowej – wojewodami, samorządami terytorialnymi, Polską Izbą Turystyki oraz innymi organizacjami branży turystycznej, a także stowarzyszeniami działającymi w tej dziedzinie,
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), która określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.
- Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 707 z późn. zm.), ustawa z 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz.U. z 2001 r. Nr 81, poz. 889 z późn. zm.), ustawa z 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. 2007 r. Nr 19, poz. 115 z późn. zm.), ustawa z 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.) oraz ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.), które regulują między innymi kwestie wytyczania różnych szlaków turystycznych.

Wymienione powyżej ustawy uzupełnione są szeregiem przepisów wykonawczych, odpowiednich rozporządzeń rady ministrów i jako całość regulują kwestie związane

z działalnością turystyczną w Polsce. Należy zaznaczyć, iż obecność Polski w strukturach Unii Europejskiej nakłada na nią obowiązek wprowadzania dyrektyw unijnych do prawa krajowego. Nie są to jednak przepisy dotyczące turystyki sensu stricto. Regulacja prawna świadczenia usług turystycznych nie należy do kompetencji Unii Europejskiej, lecz jej państw członkowskich. W państwach tych istnieją różnorodne zasady i wymagania wobec przedsiębiorców świadczących usługi w sektorze turystycznym. Ze względu na powiązanie turystyki z innymi dziedzinami gospodarki istnieją akty prawne na szczeblu UE, które mają bezpośredni wpływ na branżę

turystyczną. Wśród tego typu przepisów znajduje się między innymi dyrektywa 90/314 o podróżach, wycieczkach turystycznych i wakacyjnych sprzedawanych formie pakietu usług, która wywodzi się z zakresu ochrony praw konsumentów. W Polsce została już wprowadzona do prawa krajowego we wspomnianej powyżej ustawie o usługach turystycznych.²

1.2. UKRAINA

Sytuacja historyczna i geopolityczna Ukrainy predysponuje ją do strefy wpływów wschodu. Prawodawstwu tego państwa bliżej do Rosji i Azji niż do Europy w tym również Polski. Niestety w systemie prawnym istnieją pewne luki, które dotyczą różnych dziedzin gospodarki w tym również turystyki. Ta sfera rozrzucona jest po kilku działach prawa, od konstytucji po inne akty normatywne. Większość aktów prawnych regulujących funkcjonowanie sektora turystyki i rekreacji zostało przyjętych w latach 1995 – 1999. Najważniejszymi z nich są:

- Konstytucja Ukrainy (254k/96-VR), określa ogólne zasady regulacji ruchu turystycznego, jak również system praw i wolności, nieznanym wcześniejszej, sowieckiej doktrynie prawa. Rozszerzony i wzbogacony zakres i treść praw i wolności człowieka i obywatela, co związane jest również ze swobodą podróżowania, przemieszczania się, prawem do swobodnego opuszczania terytorium Ukrainy, jak również prawem powrotu do kraju w dowolnym momencie (art. 33 Konstytucji). W ramach prawa do swobodnego przemieszczania się zostało określone prawo do swobodnego organizowania wycieczek turystycznych;
- Kodeks Cywilny i Kodeks Handlowy Ukrainy reguluje między innymi stosunki własności w turystyce, które oparte są na równości, autonomii i niezależności własności swoich właścicieli;
- Ustawa Ukrainy o zmianie „Ustawy o turystyce” (Rada Najwyższa Ukrainy (BD), 1995, N 31, st.241), określa ogólne podstawy prawne, organizacyjne i społeczno - ekonomiczne realizacji polityki państwa w turystyce i ma na celu gwarancje praw obywateli do odpoczynku, swobody przemieszczania się, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa, jak również ochrony środowiska i zabezpieczenia potrzeb duchowych oraz innych praw w realizacji podróży turystycznej. Ustanawia ona zasady zrównoważonego wykorzystania zasobów turystycznych i reguluje stosunki związane z organizacją i realizacją turystyki na Ukrainie. Jest najważniejszą ustawą w tej dziedzinie;
- Ustawa w sprawie licencjonowania niektórych rodzajów działalności gospodarczej (Rada Najwyższa Ukrainy (BD), 2000, N 36, st.299) określa rodzaje działalności gospodarczej na podstawie licencji, procedury licencyjnej, ustanowienie kontroli państwa w zakresie licencjonowania;

---

² źródło strona: www.europa.eu

- Ustawa o ośrodkach wypoczynkowych (Rada Najwyższa Ukrainy (BD), 2000, N 50, st.435) warunkuje prawne, organizacyjne, gospodarcze i społeczne zasady ośrodków wypoczynkowych na Ukrainie i ma na celu, zapewnienie stosowania w leczeniu i rehabilitacji osób, naturalnych zasobów leczniczych i naturalnych obszarów, które są dziedzictwem narodu ukraińskiego, a także ich ochronę.³

Na przestrzeni ostatnich lat na Ukrainie powstało ok. 600 aktów prawnych, które są powiązane pośrednio lub bezpośrednio z turystyką (ustawy, dekrety, rozporządzenia). Ponadto należy zauważyć, iż ustawa o turystyce stwierdza, że jeżeli umowa międzynarodowa Ukrainy ratyfikowana przez Radę Najwyższą Ukrainy wprowadza inne zasady, niż te, określone w ustawie, to zastosowanie mają zasady umowy międzynarodowej.

1.3. BIAŁORUŚ

Podobnie jak na Ukrainie, tak i ustawodawstwo w Republice Białorusi zbliżone jest do Rosji i państw azjatyckich. Również tu istnieją luki prawne zwłaszcza, jeżeli chodzi o ustawy z zakresu turystyki. Najważniejszymi aktami prawnymi regulującymi między innymi zakres turystyki są:

- Konstytucja Białorusi – akt podstawowy, realizujący prawa i obowiązki obywateli, między innymi prawo do swobodnego przemieszczania się i wyboru miejsca zamieszkania w granicach Republiki Białoruś, do przekraczania jej granic i swobodnego powrotu na jej terytorium;
- Ustawa z dnia 25 listopada 1999 № 326-R o turystyce określa podstawy prawne i ogólne pojęcia związane z turystyką, reguluje stosunki społeczne wynikające z realizacji poszczególnych działań przedsiębiorców turystycznych, turystów i usług, zapewnia bezpieczeństwo w dziedzinie turystyki;
- Ustawa z dnia 09 stycznia 2006 №98-Z w sprawie ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego, w Republice Białorusi reguluje ochronę zabytków i prace konserwatorskie z nimi związane powołuje instytucje chroniące dziedzictwo kulturowe Białorusi oraz tworzy listy zabytków.

Na Białorusi dużo jest też dekretów prezydenckich zwłaszcza dotyczących rozwoju turystyki i środków, jakie Państwo zamierza przeznaczyć na rozwój tej dziedziny gospodarki. Jednakże najbardziej rozbudowanym oraz szczegółowym aktem w tej dziedzinie do tej pory pozostaje wspomniana powyżej ustawa o turystyce.

---

³ <http://kultura.km.ua/archives/1145>

2. OPRACOWANIE WYTYCZNYCH DOTYCZĄCYCH UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH DLA TRANSGRANICZNEGO RUCHU TURYSTYCZNEGO

2.1. POLSKA – BIAŁORUŚ

WIZA, PRZEPISY WJAZDOWE

Podróże na Białoruś odbywają się na podstawie wiz oraz ważnych dokumentów podróży. W przypadku osób posiadających zezwolenie na zamieszkanie na Białorusi (odpowiednik polskiej karty pobytu), przekroczenie granicy następuje na podstawie dokumentu podróży oraz owego zezwolenia. Istnieją następujące typy wjazdowych wiz białoruskich:

- wiza tranzytowa (TYP B) stosowana jest do tranzytowego przejazdu przez terytorium Białorusi. Wydawana na okres mniej niż jednego roku i obowiązuje w ciągu dwóch dni od dnia wjazdu na obszar Białorusi. Wiza tego typu przewiduje wyjazd z kraju nie później niż dwa dni od daty wjazdu;
- wiza krótkoterminowa (TYP C) jest podstawowym rodzajem wiz wydawanych obcokrajowcom, jeżeli chodzi o wyjazdy na studia, podróże biznesowe, turystykę, prywatne wizyty i inne cele. Okres ważności wizy tego typu jest ograniczony do 90 dni licząc od daty pierwszego wjazdu;
- wiza długoterminowa (TYP D) wydawana tylko w przypadkach, kiedy ogólny, zaplanowany okres pobytu obcokrajowca na Białorusi stanowi ponad 90 dni (okres ważności wizy jest ograniczony jednym rokiem), stosowana jest dla podtrzymywania kontaktów handlowych, udziału w sportowych/kulturalnych wydarzeniach, realizacji działalności dziennikarskiej, a także w innych podobnych celach.

W zależności od ilości dopuszczonych wyjazdów wizy dzielą się na:

- jednokrotne uprawniają do jednokrotnego wjazdu, pobytu i wyjazdu z Białorusi w okresie wskazanym w wizie wjazdowej, a także w ciągu całej liczby dni pobytu w kraju, która nie może przekraczać 90 dni;
- dwukrotne dają prawo do dwukrotnego wjazdu, pobytu i wyjazdu z Białorusi w okresie wskazanym w wizie wjazdowej, a także w ciągu wskazanej liczby dni pobytu nie przekraczającego 90 dni;

- wielokrotne uprawniają do ponad dwóch wjazdów rocznie, pobytów i wyjazdów z Białorusi w okresie wskazanym w wizie wjazdowej, a także w ciągu wskazanej liczby dni pobytu nie przekraczającego 90 dni.⁴

Od osób ubiegających się o wizy wymagane są następujące dokumenty:

- wniosek wizowy,
- jedno zdjęcie,
- ważny dokument podróży,
- dokumenty potwierdzające cel podróży oraz zapewniające pokrycie kosztów pomocy medycznej,
- pokwitowanie dokonania opłaty, która wynosi około 25 EUR oraz ewentualnie inne dokumenty.

Stosowną wizę można uzyskać w urzędach konsularnych Białorusi w Warszawie, Gdańsku, Białymstoku i Białej Podlaskiej. Nie ma możliwości uzyskania wiz na granicy. Jeżeli w trakcie pobytu na terytorium Białorusi skończy się termin ważności wizy, należy niezwłocznie zwrócić się do pobliskiego rejonowego Wydziału ds. Obywatelstwa i Migracji podległego MSW RB⁵ i uzyskać wizę wjazdową. Opłata skarbową za wystawienie wizy wjazdowej wynosi około 10 EUR. Za pilne wystawienie wizy należy dodatkowo uiścić około 5 EUR. Warunkiem wystawienia wizy wjazdowej jest uregulowanie kwestii odpowiedzialności za pobyt na terytorium Białorusi bez ważnej wizy. Stanowi to wykroczenie, za które grozi upomnienie lub kara grzywny w wysokości około 200 EUR z deportacją lub bez deportacji. Ponadto, bardzo rygorystycznie wymagane jest, by przyjeżdżający zamieszkiwali wyłącznie w miejscu zarejestrowania pobytu. Każdy obywatel Polski (poza członkami oficjalnych delegacji rządowych i akredytowanymi dyplomatami) ma obowiązek wypełnić dostępny na granicy blankiet, rejestrowany przez białoruską straż graniczną, na którym jeżeli przebywa na terytorium Białorusi powyżej 5 dni roboczych, ma obowiązek uzyskać stempel meldunkowy w Wydziale ds. Obywatelstwa i Migracji przy Wydziale Spraw Wewnętrznych właściwym ze względu na miejsce pobytu na Białorusi. Jest to tak zwana karta migracyjna wypełniania podczas odprawy paszportowej, podlega ona zwrotowi podczas wyjazdu z terytorium RB. Niedopełnienie obowiązku meldunkowego w terminie 5 dni roboczych od chwili wjazdu pociąga za sobą konsekwencje prawne w postaci kary upomnienia lub kary grzywny w wysokości około 200 EUR z deportacją lub bez deportacji.

Przy wjeździe samochodem na Białoruś deklaruje się jego czasowy wjazd (maksymalnie do 3 miesięcy). Przedłużenie (do 1 roku) można uzyskać we właściwym, ze względu na miejsce pobytu, urzędzie celnym RB (przed upływem ważności dotychczasowego dokumentu).

Obywatele RP wjeżdżający na teren Białorusi samochodem, powinni również zwrócić szczególną uwagę na przestrzeganie zobowiązania, zawartego w deklaracji wjazdu na czas określony, dotyczącego zakazu użyczenia i kierowania środkiem transportu przez osoby

---

⁴ http://poland.mfa.gov.by/pl/visit_Belarus/required_documents/

⁵ **Republika Białorusi**

trzecie, w czasie nieobecności w pojeździe jego właściciela. Złamanie tego zakazu, grozi konfiskatą pojazdu przez białoruski urząd celny oraz nałożeniem na właściciela pojazdu wysokich opłat skarbowych, sięgających nawet kilkuset milionów białoruskich rubli. Do czasu ich uiszczenia można otrzymać zakaz opuszczania terytorium RB. W przypadku kradzieży lub utraty samochodu na terytorium RB, należy niezwłocznie zgłosić się do odpowiednich władz białoruskich (milicja, urząd celny), nie przestrzeganie tych formalności, może skutkować oskarżeniem właściciela samochodu o nieprzestrzeganie zasad określonych w deklaracji.

PRZEPISY CELNE

Przyjeżdżający na Białoruś powinni mieć przy sobie środki pieniężne o równowartości około 500 EUR na każdy miesiąc pobytu, lub w przypadku pobytu krótszego niż miesiąc równowartość kwoty około 20 EUR na każdy dzień pobytu.

Zgodnie z przepisami można wwieźć i wywieźć z Białorusi walutę wymiennalną w kwocie do 10 tys. USD (lub jej równowartość) w gotówce bez wypełniania deklaracji celnej, a kwoty przekraczające 10 tys. USD - wyłącznie na podstawie deklaracji celnej. Przepisy celne zezwalają również na przewóz waluty w dowolnej kwocie, którą należy zgłosić, wypełniając deklarację celną przy przekroczeniu granicy. Niezależnie jednak od przepisów polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych zaleca wpisywanie do deklaracji wszystkich wwożonych i wywożonych środków, ze względu na zdarzające się przypadki odmiennej interpretacji tych przepisów przez służby celne.

UBEZPIECZENIE

Obywatele polscy składający w urzędach konsularnych Republiki Białoruś w Polsce wnioski o wydanie wizy obowiązani są przedstawić polisę ubezpieczenia medycznego honorowaną na terytorium Białorusi. Kontrola posiadania ubezpieczenia medycznego odbywa się przy wjeździe na terytorium Białorusi, w przejściach granicznych, podczas rejestracji w hotelach i urzędach meldunkowych, tj. rejonowych Wydziałach ds. Obywatelstwa i Migracji.

Informacji w sprawie punktów sprzedaży polis ubezpieczenia medycznego oraz ich cen udzielają urzędy konsularne Republiki Białoruś w Polsce. Kierowcy powinni dodatkowo wykupić w Polsce międzynarodową zieloną kartę.

MAŁY RUCH PRZYGRANICZNY

22 czerwca 2010 r. umowę o małym ruchu przygranicznym z Białorusią podpisał marszałek sejmu p.o. prezydenta Polski Bronisław Komorowski. Pod koniec roku 2010 umowa ta podpisana została przez prezydenta Republiki Białorusi Aleksandra Łukaszenkę. Wymiana not dyplomatycznych, niezbędna do uruchomienia umowy, wstrzymana została jednak przez stronę białoruską ze względu na niekorzystną sytuację między oboma krajami (formalnie na przeszkodzie stoi „brak specjalistycznego sprzętu do drukowania kart uprawniających do poruszania się w ramach małego ruchu granicznego”).

2.2. POLSKA – UKRAINA

WIZA, PRZEPISY WJAZDOWE

Obywatele polscy wjeżdżają na Ukrainę na podstawie ważnego paszportu, bez konieczności posiadania wizy wjazdowej i mogą przebywać na jej terytorium do 90 dni w ciągu 6 miesięcy. Brak konieczności posiadania wizy przez obywateli Polski wynika z Dekretu Prezydenta Ukrainy z dnia 26 lipca 2005 roku.

PRZEPISY CELNE

Na przełomie 2013/2014 roku władze ukraińskie wprowadziły wymóg, w myśl którego obcokrajowców wjeżdżających na Ukrainę obowiązuje wymóg posiadania środków finansowych na pokrycie kosztów pobytu. Na pierwsze pięć dni pobytu (bez względu na krótszy planowany pobyt) wymagana jest kwota ponad 400 Euro. Ukraińskie władze graniczne uprawnione są do dokonywania weryfikacji posiadanych kwot.

Na Ukrainę swobodnie można wwozić i wywozić z jej terytorium kwotę do 10.000 euro, deklarując ją ustnie. Kwotę wyższą należy zadeklarować pisemnie, przy czym wywożącą należy przedstawić dokumenty z banku potwierdzające wypłatę tej kwoty. Podobnie ukraińską walutę (hrywnę) można, deklarując ustnie, wwozić i wywozić w wysokości do 15.000 hrywien. Kwotę od 15.000 do 50.000 hrywien należy deklarować pisemnie. Kwotę powyżej 50.000 hrywien można wywozić jedynie za pozwoleniem Narodowego Banku Ukrainy.

Bezwzględnie należy zapoznać się z przepisami wjazdowymi i wyjazdowymi oraz ich przestrzegać, jednakże w razie sytuacji jakiegokolwiek konfiskaty przez urzędników celnych wwożonych, czy też wywożonych towarów, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, w każdym z takich przypadków zaleca, aby zażądać okazania podstawy prawnej oraz pokwitowania za rzeczy zajęte do kontroli celnej.

UBEZPIECZENIE

Ukraina jest członkiem grupy państw, w których obowiązuje Zielona Karta, przedmiotem tego ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym za szkody wyrządzone osobom trzecim, powstałe w związku z ruchem tego pojazdu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Należy również wykupić ubezpieczenie zdrowotne. Zgodnie z postanowieniem Gabinetu Ministrów Ukrainy honorowane są jedynie polisy wystawione przez Państwową Asekuracyjną Spółkę Akcyjną Ukrainmedstrach (nowa nazwa: PROSTO) lub przez firmy, z którymi spółka ta podpisała stosowną umowę. Można je wykupić na granicy.

MAŁY RUCH PRZYGRANICZNY

Zasady małego ruchu przygranicznego opisano w punkcie 9.2.4 dotyczącym ruchu między Ukrainą, a Polską. Należy zaznaczyć, że wszyscy obywatele polscy poruszają się po terenie Ukrainy w ruchu bezwizowym.

2.3. UKRAINA - BIAŁORUŚ

WIZA, PRZEPISY WJAZDOWE

Obywatele Ukrainy wjeżdżają na Białoruś na podstawie ważnego paszportu, bez konieczności posiadania wizy wjazdowej.

PRZEPISY CELNE I UBEZPIECZENIE

Dla osób przyjeżdżających na Białoruś z terenów Ukrainy, zastosowanie mają te same przepisy jak dla innych cudzoziemców, a więc powinni oni mieć przy sobie środki pieniężne zapewniające pobyt. Wysokość kwoty, dla której nie trzeba wypełniać deklaracji celnej to 10 000 USD (lub jej równowartość). Obowiązkowe jest również posiadanie ubezpieczenia medycznego i zielonej karty.

2.4. UKRAINA – POLSKA

WIZA, PRZEPISY WJAZDOWE

Przy przekraczaniu granicy warto zwrócić uwagę na to, że wjeżdżając do Polski, przekracza się także granicę Unii Europejskiej (UE) oraz strefy Schengen. W związku z tym ponownie wprowadzono w Polsce ruch wizowy z Ukrainą. Należy też pamiętać, że na terytorium UE – również poza przejściem granicznym – cudzoziemiec może zostać zobowiązany do przedstawienia ważnych dokumentów uprawniających go do pobytu i do przekraczania granicy państwa. Wjeżdżając do Polski, obywatel Ukrainy powinien posiadać:

- paszport lub inny ważny dokument podróży;
- ważną wizę;
- w wypadku przejazdu tranzytem przez Polskę do innego państwa: zezwolenie na wjazd do innego kraju lub zezwolenie na pobyt w innym kraju.

Istnieją następujące typy wiz:

- krótkoterminowa wiza jednolita Schengen (oznaczona symbolem C) wydawana tym osobom, które zamierzają przebywać w Polsce lub państwach obszaru Schengen (w czasie jednego lub kilku wjazdów) do 90 dni w ciągu pół roku. Okres ten jest liczony od daty pierwszego wjazdu. Wiza ta jest wydawana również w celu tranzytu po terytorium Schengen;
- długoterminowa polska wiza krajowa (oznaczona symbolem D) uprawniająca do wjazdu i ciągłego pobytu w Polsce lub kilku pobytów następujących po sobie, trwających łącznie dłużej niż 3 miesiące. Okres ważności wizeni krajowej nie może

przekroczyć jednego roku. Okres pobytu na podstawie wizy krajowej ustala się odpowiednio do celu pobytu podanego przez cudzoziemca, (jeżeli cel podany przez cudzoziemca wskazuje, że będzie przebywał w Polsce krócej niż rok, okres pobytu, do którego będzie uprawniony cudzoziemiec na podstawie wizy będzie krótszy)⁶.

Stosowną wizę, co do zasady wydają Konsulaty RP, jednakże na Ukrainie wnioski można również składać w punktach przyjmowania wniosków wizowych (PPWW). Podstawowymi dokumentami niezbędnymi do uzyskania wizy są:

- wypełniony i podpisany wniosek wizowy;
- paszport - musi być ważny, co najmniej przez okres 3 miesięcy od daty ukończenia terminu ważności wnioskowanej wizy (wiza D) oraz ważny jeszcze, co najmniej 3 miesiące po planowanej dacie opuszczenia terytorium państw członkowskich lub, w wypadku kilku wizyt, po planowanej dacie ostatniego opuszczenia terytorium UE (wiza C). Powinien ponadto zawierać, co najmniej dwie puste strony przeznaczone na wize. W przypadku nie spełnienia powyższych wymogów, zaleca się wyrobienie nowego paszportu przed złożeniem wniosku wizowego;
- jedno zdjęcie;
- opłatę wizową w wysokości 35 euro za wizę krótkoterminową lub tranzytową (70 euro kosztuje wydanie wizy C w trybie pilnym), wiza długoterminowa jest zwolniona z opłat;⁷
- dowód posiadania odpowiedniego, ważnego podróznego ubezpieczenia medycznego na kwotę, co najmniej 30 000 euro lub w wypadku wizy krajowej innego ubezpieczenia zdrowotnego wydanego przez odpowiednią instytucję w Polsce (np. dowód opłacenia dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego w NFZ)
- dokumenty uzupełniające: potwierdzające cel wjazdu, posiadanie środków utrzymania na wjazd, pobyt i wyjazd z terytorium Schengen lub Polski, posiadanie zakwaterowania, gotowość do opuszczenia terytorium Schengen po upływie terminu ważności wizy, inne okoliczności podane we wniosku.

Rodzaj oraz liczba dokumentów uzupełniających może różnić się w zależności od urzędu konsularnego lub PPWW, w związku z tym zalecany jest bezpośredni kontakt z właściwym organem w celu uzyskania pełnej informacji, co do dokumentów uzupełniających niezbędnych do złożenia wniosku wizowego. Obszar Ukrainy podzielony został na obwody konsularne, a te na okręgi, na których funkcjonują PPWW odpowiednie ze względu na miejsce zamieszkania. Należy zgłaszać się do określonego w ten sposób PPWW. Agencje turystyczne proszone są o wcześniejsze skontaktowanie się z odpowiednim PPWW, z podaniem informacji o terminie wizyty i liczbie wniosków wizowych do złożenia.

---

⁶ <http://www.migrant.info.pl/Wizy.html>

⁷ http://www.polandvisa-ukraine.com/Polish/nationalvisa_visafees.html

Wybrana przez wnioskodawcę kategoria wizy musi odpowiadać celowi podróży do Polski i powinna zostać określona przez wnioskodawcę – personel Punktu Przyjmowania Wniosków Wizowych nie może pomagać aplikującym w podejmowaniu takich decyzji.

Placówki dyplomatyczne Rzeczypospolitej Polskiej na Ukrainie po rozpatrzeniu wniosku wizowego zwracają paszporty do odpowiednich Punktów Przyjmowania Wniosków Wizowych. Wnioskodawcy mogą wybrać, w jaki sposób chcą odebrać paszport oraz/lub dokumenty (osobiście, czy za pośrednictwem kuriera). Usługę kurierską należy opłacić w momencie składania wniosku wizowego.

Istnieje także strona internetowa e-Konsulat, która ma na celu usprawnienie pracy polskich konsulatów. Za jej pośrednictwem można umawiać się na wizyty w konsulacie w sprawach wizowych. Po wejściu na stronę należy zaznaczyć, w którym konsulacie występować się będzie o wizę. Następnie wskazuje się, o jaką wizę chce się ubiegać, dzięki czemu zostaje się przekierowanym na stronę, na której można uzupełnić odpowiedni wniosek wizowy. Wypełniony wniosek należy wydrukować. Na stronie można wybrać także wygodną dla siebie datę i godzinę na spotkanie w konsulacie, w celu złożenia wymaganych dokumentów oraz anulować umówione już spotkanie. Wydrukowany wniosek składa się wraz z pozostałymi dokumentami w umówionym terminie w wybranym urzędzie konsularnym. W niektórych konsulatach rejestracja wniosku wizowego przez e-Konsulat jest obowiązkowa.⁸

PRZEPISY CELNE

Przyjeżdżający do Polski powinni na żądanie organu granicznego okazać środki niezbędne do pokrycia kosztów wjazdu, pobytu i wyjazdu z kraju. Może to być gotówka w walucie polskiej lub w walutach wymiennalnych, ważna karta kredytowa bądź czek turystyczny. Może to też być potwierdzone pieczęcią banku i podpisem upoważnionego pracownika, zaświadczenie o posiadaniu odpowiednich środków finansowych w banku, mającym siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wystawione najpóźniej na miesiąc przed datą przekroczenia granicy.

Na każdy dzień pobytu należy posiadać równowartość 100 złotych, a dziecko do 16 roku życia - odpowiednio 50 zł. Jeżeli czas pobytu nie przekracza 3 dni, to wymagana jest - odpowiednio - równowartość 300 i 150 złotych. Władze graniczne sprawdzą, czy osoba przekraczająca granicę jest w stanie pokryć koszty eksploatacji samochodu, którym będzie poruszać się po polskich drogach.

Potwierdzenie posiadania odpowiednich środków nie jest rygorystycznie przestrzegane w przypadku uczestników zorganizowanej wycieczki turystycznej, obozu młodzieżowego, zawodników jadących na zawody sportowe lub osób udających się na leczenie czy do sanatorium. W takim jednak wypadku można zostać poproszonym o okazanie dokumentów potwierdzających uczestnictwo w tego typu imprezach wraz z dowodem wniesienia opłat na pokrycie kosztów pobytu w Polsce lub skierowania do placówki leczniczo-sanatoryjnej. Dokumenty takie muszą zawierać: dokładne dane ich

---

⁸ <http://www.migrant.info.pl/Wizy.html>

wystawcy, dane dotyczące organizatora usług turystycznych, termin i miejsce pobytu, dokładna trasę wycieczki, imię i nazwisko osoby będącej jej uczestnikiem oraz potwierdzenie kosztów opłacenia usługi turystycznej. Uczestnicy wycieczek turystycznych, obozów młodzieżowych, zawodów sportowych czy turnusów leczniczych i sanatoryjnych muszą jednak posiadać równowartość 20 złotych na każdy dzień pobytu, nie mniej jednak niż 100 zł.

Dokumentem potwierdzającym możliwość utrzymania się cudzoziemca przyjeżdżającego do Polski jest zaproszenie, wystawione przez obywatela polskiego, zamieszkałego na terenie kraju lub cudzoziemca przebywającego w Polsce legalnie, przez co najmniej 5 lat przed wystawieniem zaproszenia. Władze graniczne będą honorowały jedynie oryginał zaproszenia wystawiony na druku urzędowym i zarejestrowany w rejestrze zaproszeń, prowadzonym przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania zapraszającego. Wojewoda odmówi wpisu do ewidencji zaproszeń, jeżeli osoba lub instytucja zapraszająca nie będzie potrafiła udowodnić i nie zobowiąże się, że jest w stanie pokryć wszelkie koszty pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym koszty ewentualnego leczenia. Zaprosić cudzoziemca może również osoba prawna (np. przedsiębiorstwo funkcjonujące, jako spółka akcyjna) lub instytucja (np. urząd państwowy czy samorządowy, uczelnia wyższa)⁹.

UBEZPIECZENIE

Osoby przyjeżdżające do Polski na podstawie wizy krajowej (typ D), muszą posiadać dokument potwierdzający objęcie ich ubezpieczeniem zdrowotnym lub dokument podróznego ubezpieczenia zdrowotnego (minimalna kwota ubezpieczenia to 30 000 euro), ważnego przez okres planowanego pobytu w Polsce, pokrywającego wydatki związane z leczeniem w Polsce, ewentualnym pobytem w szpitalu, powrotem do kraju pochodzenia z powodów zdrowotnych lub śmiercią.

Osoby wjeżdżające do Polski na podstawie wizy Schengen (typ C) dającej prawo do jednego lub dwóch wjazdów muszą posiadać ubezpieczenie medyczne, które pokryje wydatki związane z ewentualnym leczeniem podczas pobytu na terytorium państw strefy Schengen. Natomiast przyjeżdżający na podstawie wizy Schengen dającej prawo do trzech i więcej wjazdów muszą podczas pierwszego wjazdu posiadać ubezpieczenie medyczne, które obejmuje przynajmniej okres tej pierwszej wizyty. Jednakże w takiej sytuacji podpisują załączone do formularza wizowego oświadczenie, że wiedzą o konieczności posiadania ubezpieczenia medycznego podczas kolejnych wizyt.

W wypadku wszystkich wiz Schengen (jedno-, dwu- i wielokrotnego wjazdu) ubezpieczenie musi być ważne na terytorium wszystkich państw strefy Schengen i obejmować cały okres planowanej wizyty. Minimalna kwota ubezpieczenia wynosi 30 000 euro.

MAŁY RUCH PRZYGRANICZNY

---

⁹ <http://www.polska.pl/Ruch,wizowy,273.html>

Na podstawie ustawy z dnia 6 marca 2009 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokołu, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku¹⁰, na granicy z Ukrainą obowiązują zasady tak zwanego małego ruchu granicznego.

Mieszkańcy strefy przygranicznej mogą przekraczać wspólną granicę Polski i Ukrainy, jeżeli spełnią określone warunki:

- okażą ważne zezwolenie;
- nie są zarejestrowane, jako osoby, którym odmawia się wjazdu w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS);
- nie są uważane za osoby stanowiące zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa wewnętrznego, zdrowia publicznego lub stosunków międzynarodowych umawiających się stron.

Zezwolenie na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego wydaje uprawniony organ Rzeczypospolitej Polskiej, którym jest konsul. Odpowiednio: dla obywateli Ukrainy zamieszkałych na terenie lwowskiego okręgu konsularnego - Konsul we Lwowie natomiast dla mieszkańców okręgu łuckiego - Konsul w Łucku. Zezwolenie uprawnia do przekraczania granicy do 60 dni każdorazowo od dnia przekroczenia granicy, ale nie więcej niż łącznie 90 dni w okresie każdych 6 miesięcy liczonych od dnia pierwszego przekroczenia granicy. Zezwolenie wydaje się mieszkańcom strefy przygranicznej, którzy posiadają ważny dokument podróży, uprawniający do przekraczania granicy państwowej. Oprócz tego, należy okazać dokument zaświadczenia o miejscu stałego zamieszkania w strefie przygranicznej w okresie, co najmniej trzech lat, oraz uzasadnić powody częstego przekraczania granicy. Pierwsze zezwolenie wydawane jest na okres dwóch lat, nie dłuższej jednak niż okres ważności dokumentu podróży. Kolejne zezwolenia wydawane są na okres pięciu lat, pod warunkiem, że osoba wnioskująca korzystała z poprzedniego zezwolenia zgodnie z postanowieniami umowy. Koszt przyjęcia i rozpatrzenia wniosku wynosi 20 euro. Z opłaty zwolnione są osoby niepełnosprawne, emeryci i renciści oraz dzieci do ukończenia 18 roku życia.

W przypadku naruszenia zasad małego ruchu granicznego, Strony przewidują zastosowanie sankcji określonych w swoich przepisach wewnętrznych. W przypadku utraty, uszkodzenia lub zniszczenia zezwolenia, należy powiadomić o tym organ ochrony granicy państwa, które wystawiło dokument. Mieszkańcy strefy przygranicznej mogą przekraczać granicę przez przejścia graniczne przeznaczone zarówno dla małego ruchu granicznego, jak i międzynarodowego ruchu osobowego. Organy ochrony granicy kontrolują osoby

---

¹⁰ Dz.U. 2009 nr 66 poz. 555

przekraczające granicę zgodnie ze swoimi przepisami wewnętrznymi, nie stemplując zezwoleń oraz dokumentów podróży przy wjeździe i wyjeździe.

Mieszkańcy strefy przygranicznej podczas przekraczania wspólnej granicy Polski i Ukrainy powinni posiadać dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia zdrowotnego - polisę, certyfikat, gwarantujący placówce opieki medycznej pokrycie kosztów leczenia. Taki dokument powinien być ważny przez cały okres pobytu na terytorium, ale nie krócej niż 14 dni. Dokument powinien potwierdzać wysokość gwarancyjnej sumy ubezpieczenia w kwocie, co najmniej 20 000 euro¹¹.

2.5. BIAŁORUŚ – POLSKA

WIZA, PRZEPISY WJAZDOWE

Od 21 grudnia 2007 r. Polska jest częścią strefy Schengen, obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych, obejmującej 28 państw. Obywatele krajów trzecich mogą przekraczać zewnętrzne granice Polski pod warunkiem posiadania ważnego dokumentu podróży oraz, w razie takiego wymogu, stosownej wizy.

Obywatele Republiki Białorusi objęci są wymogiem posiadania wizy przy przekraczaniu granicy z Polską. Wniosek o wydanie wizy powinien zostać złożony oraz rozpatrzony przez odpowiedni urząd konsularny zgodnie z właściwością terytorialną.

Nie występują tu punkty przyjmowania wniosków wizowych. Placówki wydające wizy na Białorusi to:

- Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Białorusi w Mińsku;
- Konsulaty Generalne Rzeczypospolitej Polskiej w Brześciu i Grodnie.

Wnioskujący powinien skontaktować się z właściwym urzędem konsularnym przed złożeniem wniosku w celu uzyskania aplikacji oraz otrzymania informacji o procedurze (w tym elektronicznej rejestracji wniosku) oraz opłacie wizowej. Termin rozpatrzenia wniosku wynosi do 15 dni kalendarzowych od momentu złożenia kompletu dokumentów¹².

Kategorie wiz oraz wymagane dokumenty są takie same jak w przypadku przekraczania granicy Polski przez obywateli Ukrainy, o której mowa była w punkcie 9.2.4. Koszt wydania wizy krótkoterminowej i tranzytowej to 60 euro, a wizy krajowej to 20 euro.

PRZEPISY CELNE I UBEZPIECZENIE

---

¹¹ : źródło / http://www.msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne/maly_ruch_graniczny

¹² http://msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne

Obywatele państw trzecich przy przekraczaniu granicy zobowiązani są także do uzasadnienia celu podróży i warunków planowanego pobytu, posiadania środków wystarczających na utrzymanie, zarówno podczas planowanego pobytu jak i na powrót do kraju zamieszkania lub na tranzyt do państwa trzeciego, do którego osoba ta ma zagwarantowany wjazd, albo posiadać możliwość uzyskania takich środków zgodnie z prawem. Ponadto nie mogą znajdować się na liście osób, którym odmówiono zgody na wjazd oraz nie mogą być uznawani za osoby, które mogą naruszyć porządek publiczny, bezpieczeństwo lub stosunki międzynarodowe jednego z państw strefy Schengen¹³.

MAŁY RUCH PRZYGRANICZNY

Brak jest przepisów i organizacji małego ruchu przygranicznego na terenach granicznych Polski i Białorusi.

2.6. BIAŁORUŚ - UKRAINA

WIZA, PRZEPISY WJAZDOWE

Obywatele Białorusi wjeżdżają na Ukrainę na podstawie ważnego paszportu, bez konieczności posiadania wizy wjazdowej i mogą przebywać na jej terytorium przez czas nieokreślony.

PRZEPISY CELNE I UBEZPIECZENIE

Przepisy celne oraz dotyczące ubezpieczenia dla obywateli Białorusi nie różnią się od warunków dla innych obcokrajowców, a zatem jak już wspomniano w niniejszym dokumencie na wjeżdżających na teren Ukrainy ciąży wymóg posiadania środków finansowych na pokrycie kosztów pobytu. Można też wwieźć i swobodnie wywieźć kwotę do 10000 euro bez konieczności zgłaszania jej do odprawy celnej.

Obowiązują również przepisy ubezpieczenia Zielona Karta, a także ubezpieczenia zdrowotnego wydawanego przez agencję PROSTO.

3. WYTYCZNE DOTYCZĄCE UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH W KWESTII OCHRONY I UDOSTĘPNIANIA ZABYTEKÓW

Ochrona zabytków w rozumieniu przyjętym w obowiązującej obecnie w Polsce ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 r. oznacza działania organów administracji publicznych podejmowane między innymi w celu zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz

---

¹³ Tu również zastosowanie mają te same warunki jak dla obywateli Ukrainy.

ich zagospodarowanie i utrzymanie, a także zapobiegania zjawiskom niepożądanym: niszczeniu i niewłaściwemu korzystaniu z zabytków, ich kradzieżom, zaginięciom, nielegalnemu wywozowi za granicę. Pełny katalog działań znajdziemy w art. 4 ustawy. Ustawa rozróżnia kilka form ochrony zabytków, a dokładniej ochronę zabytków, która ma być sprawowana przez organy państwowe i opiekę nad zabytkami, sprawowaną przez właścicieli i użytkowników zabytków. Takie ujęcie problematyki ochrony zabytków stanowi naśladownictwo niemieckich wzorców legislacyjnych.

Tryb wprowadzenia do rejestru zabytków reguluje art. 9 wspomnianej ustawy. Wpis następuje na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, z urzędu bądź na wniosek właściciela. Wpisany do rejestru zabytek można oznaczyć umieszczając na nim znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie. Wzór i wymiary znaku, określa Rozporządzenie Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Zabytki będące nieruchomościami można udostępniać dla zwiedzających zgodnie z ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej¹⁴, która w art. 2 wylicza formy organizacyjne działalności kulturalnej. Samo udostępnianie zabytku do zwiedzania leży w gestii jego właściciela, natomiast jego ochrona jest ściśle powiązana z organami państwowymi i jest rygorystyczna.

Zgodnie z ukraińskim prawem wszystkie zabytki z wyjątkiem zabytków archeologii mogą być własnością państwa, społeczności, lub osoby. Wszystkie zabytki archeologiczne, w tym te, które są pod wodą wraz z wszelkimi ruchomymi obiektami związanymi z nimi są własnością państwa. Takie ruchome obiekty są przypisane do części stanu Muzeum Funduszu Ukrainy, wraz z zastrzeżeniem rejestracji i ochrony zgodnie z prawem. Forma własności zabytku, który jest uważany za pomnik (atrakcję turystyczną), jest zdefiniowana przez Kodeks Cywilny Ukrainy¹⁵. W dokumencie poświadczającym formę własności zabytku wskazuje się jego kategorię, datę i numer decyzji o jego rejestracji państwowej.

Istnieje również lista historycznych terenów Ukrainy, która została zatwierdzona przez Gabinet Ministrów Ukrainy. Wszelkie przemiany urbanistyczne, architektoniczne i krajobrazowe, a także zmiany w budynkach, melioracyjne, budowa dróg i wszelkie wykopy bez zgody odpowiedniego organu na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego są zabronione.

Ustawa w sprawie ochrony dziedzictwa kulturowego reguluje prawne, instytucjonalne, społeczne i gospodarcze stosunki w dziedzinie dziedzictwa kulturowego dla jego zachowania, wykorzystania w życiu publicznym i ochronie tradycyjnego środowiska przyrody dla obecnych i przyszłych pokoleń. Z ustawy wynika, kto reguluje i zarządza dziedzictwem kulturowym oraz opisane są kompetencje organów państwowych w tym zakresie. Zgodnie z ustawą należy zagwarantować możliwość łatwego dostępu do atrakcji turystycznej dla odwiedzających, jeżeli są one uważane za odpowiednie do zwiedzania. Właściciel zabytku lub jego upoważniony

---

¹⁴ Dz.U. 1991 Nr 114 poz. 493 z późn. zm.

¹⁵ <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

organ, osoba, która nabyła prawa własności, użytkowania lub zarządzania są zobowiązane zorganizować do niego dostęp.¹⁶

Na Białorusi istnieje Urząd Ochrony Dziedzictwa Kulturowego, Rejestracji i Restauracji Zabytków, który zapewnia między innymi organizację kontroli przestrzegania przepisów w zakresie ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego, w tym ich prawidłowego utrzymania i użytkowania. Koordynuje pracę ekspertów w zakresie ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz miejscowych organów wykonawczych i administracyjnych. Prowadzi również listę wartości kulturowych Republiki Białoruś i tworzy bank informacji na temat dziedzictwa historycznego i kulturowego Republiki Białorusi¹⁷.

Ochronę zabytków reguluje na Białorusi ustawa z dnia 09 stycznia 2006 r. 98-Z "w sprawie ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego, w Republice Białorusi". Wskazuje ona kompetencje organów państwa w tym zakresie oraz reguluje dostęp do zabytków¹⁸. Ustawa wymienia formy ochrony zabytków oraz opisuje warunki dokonania przebudowy i konserwacji. Wskazuje również na realizację wartości historyczno-kulturowych przez Ministerstwo Kultury Białorusi. Wylicza również szereg praw i obowiązków właściciela zabytku, który między innymi może oddać taką rzecz do depozytu państwowego. Białoruska ustawa w sprawie ochrony dziedzictwa kulturowego jest aktem wyczerpującym wszelkie zagadnienia dotyczące zabytków w tym państwie.

4. UWARUNKOWANIA PRAWNE ZNAKOWANIA TRAS TURYSTYCZNYCH

W ustawodawstwie polskim brak jest prawnej definicji szlaku turystycznego, mimo, że samo pojęcie pojawia się w wielu aktach prawnych, a za jego bezprawne umieszczenie lub niszczenie przewidziane są sankcje karne. Nie jest, zatem prawnie określone, kto może i na jakich zasadach wytyczać, znakować i utrzymywać szlaki. Największym gestorem szlaków turystycznych w skali całego kraju jest PTTK, a opracowana przez niego Instrukcja Znakowania Szlaków Turystycznych jest najpełniejszym dokumentem regulującym sprawę wytyczania i oznakowania szlaków. Instrukcja ta jest jednak tylko wewnętrznym dokumentem PTTK, stosowanym wprost na szlakach PTTK i nie ma rangi aktu prawnego. Zarząd Główny PTTK wystąpił do władz państwowych o przyjęcie opracowanego przez PTTK systemu wytyczania i znakowania szlaków turystycznych, jako obowiązującego oraz powierzenie PTTK ewidencji tych szlaków, koordynacji prac w zakresie tworzenia szlaków, a także ich monitoringu¹⁹. W praktyce większość szlaków, również niepowstających z inicjatywy PTTK jest znakowanych według Instrukcji, gdyż nie ma lepszego dokumentu i wzorca dla szlaków turystycznych.

---

¹⁶ <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/print1260343170231885>

¹⁷ <http://kultura.gov.by/page/upra-lenne-pa-akhove-g-storyka-kulturnai-spadchyny-resta-ratsy>

¹⁸ <http://pravo.levonevsky.org/bazaby/zakon/text78/index.htm>

¹⁹ Uchwała nr 170/XVI/2007 Zarządu Głównego PTTK z dnia 21 IV 2007 r. w sprawie wytyczania, znakowania i odnawiania szlaków turystycznych przez PTTK

Niezależnie od luki prawnej, jaką stanowią liczne kwestie dotyczące szlaków turystycznych ich wytyczenie i funkcjonowanie musi być zgodne z następującymi aktami prawnymi:

- ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 707 z późn. zm.);
- ustawa z 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (jedn. tekst Dz. U. z 2001 r. Nr 81, poz. 889 z późn. zm.)
- ustawa z 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jedn. Dz. U. 2007 r. Nr 19, poz. 115)
- ustawa z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.)
- ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.);
- ustawa z 28 września 1991 r. o lasach (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 z późn. zm.);
- ustawa z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019);
- rozporządzenie Rady Ministrów z 6 maja 1997 r. w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne (załącznika nr 2, Dz. U. Nr 57, poz. 358);
- rozporządzenie ministra Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz.U. Nr 170, poz.1993);
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz.U. Nr 220, poz. 2181);
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem (Dz.U. Nr 177, poz. 1729).

Oznakowanie szlaku turystycznego (totem, drogowskaz i tym podobne) traktujemy, jako obiekt małej architektury, który zdefiniowany jest w prawie budowlanym, jako niewielkie obiekty budowlane, definicja ta ma charakter otwarty - katalog wskazany w ustawie prawo budowlane został sformułowany w sposób przykładowy. Jednakże wszystko zależeć będzie, na jaki rodzaj oznakowania się zdecydujemy, czy będzie ono trwale związane z gruntem czy nie? Czy będzie stało w terenie zabudowanym czy nie?

W przypadku postawienia znaku w miejscu publicznym, ich budowa wymaga zgłoszenia właściwemu organowi wydającemu pozwolenie na budowę. W orzecnictwie przyjęto pogląd, że pojęcie miejsca publicznego należy rozumieć w taki sposób, w jaki rozumie się go w języku potocznym. Pojęcie „publiczny” oznacza, więc: dotyczący ogółu ludzi, przeznaczony, dostępny dla wszystkich, powszechny, ogólny, a nie prywatny.

Niemniej jednak należy przyjąć, iż znakowanie tras turystycznych, za pomocą tablic i kierunkowskazów, reguluje w Polsce głównie ustawa prawo budowlane. I tak na przykład postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych opisane jest w rozdziale 4 ustawy

prawo budowlane. Szczegółowo wskazuje on wymogi formalne, jakie należy spełnić przed rozpoczęciem robót budowlanych, zgłoszeń, jakich należy dokonać oraz dokumentów, jakie należy skompletować do uzyskania zezwolenia. Ustawa reguluje ponadto prawa i obowiązki uczestników procesu budowlanego, budowę i oddawanie do użytku obiektów budowlanych oraz utrzymanie obiektów budowlanych.

Na Białorusi i Ukrainie również brak jest regulacji prawnych dotyczących znakowania szlaków turystycznych. Ze względu na brak przepisów nie jest łatwo uzyskać pozwolenia na oznakowanie tablicami nowo powstałych szlaków. Taka praktyka nie jest częsta, a potrzeba oznakowania i wprowadzania nowych ciekawych tras turystycznych dopiero się rozwija.

5. UWARUNKOWANIA PRAWNE PROWADZENIA INFORMACJI TURYSTYCZNEJ

Za standardy prowadzenia informacji turystycznej w Polsce odpowiada Polska Organizacja Turystyczna. Jest to agencja rządowa wspierająca podmioty zajmujące się turystyką, działająca na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. z 1999r. Nr 62, poz. 689 z późn. Zm.) . Celem POT jest wypromowanie Polski jako kraju atrakcyjnego dla turystów, nowoczesnego, z wysokimi standardami usług i korzystnymi cenami. Współpracuje z regionalnymi i lokalnymi organizacjami turystycznymi, podejmując działania mające na celu zwiększenie zainteresowania polskimi miastami, regionami, produktami turystycznymi wśród krajowych i zagranicznych turystów.

Jedną z funkcji POT, jest zapewnianie funkcjonowania i rozwijania polskiego systemu informacji turystycznej w kraju i na świecie. Ta dyspozycja ustawowa została rozwinięta w trakcie funkcjonowania tej organizacji. Przede wszystkim jest on administratorem systemu informacji turystycznej na szczeblu krajowym i jako taki musi zapewniać funkcjonowanie i rozwijanie tego systemu. Publikacja „Polski System Informacji Turystycznej”, szczegółowo opisuje zalecenia, jakie powinny być spełnione dla punktów informacji turystycznej, między innymi zaleca jego położenie w miejscu, gdzie przebywa największa liczba turystów. Placówki informacji turystycznej powinny znajdować się w centrum miejscowości. Opisuje również normy, jakie powinien spełniać lokal oraz jego oznakowanie. Informacje o istnieniu punktu zaleca się umieszczać w innych ważnych punktach miasta oraz w prasie, przewodnikach turystycznych itp.

Polska Organizacja Turystyczna wspólnie z Forum Informacji Turystycznej oraz Zespołem Roboczym ds. Informacji Turystycznej postanowiła wprowadzić certyfikację centrów informacji turystycznej. Celem tej inicjatywy było podniesienie na wyższy poziom, jakości usług informacyjnych. Celem pośrednim natomiast jest dążenie do stworzenia jednolitego systemu informacji turystycznej w Polsce. Aktualnie obowiązuje zasada pełnej dobrowolności w przystępowaniu do tej inicjatywy. Zaproponowany został podział placówek świadczących usługi informacji turystycznej na cztery kategorie, oznaczane gwiazdkami. Certyfikacji dokonują komisje certyfikacyjne, których zadaniem jest kategoryzacja istniejących i nowo powstających centrów informacji turystycznej. Instancją podejmująca ostateczną decyzję certyfikacyjną oraz rozstrzygającą spory jest krajowa komisja certyfikacyjna, działająca przy Polskiej Organizacji Turystycznej.

Na Białorusi regulacje dotyczące centrów informacji znajdują się w ustawie o turystyce. I tak, mówi ona, że w celu ułatwienia rozwoju turystyki krajowej i międzynarodowej, tworzenia i rozpowszechniania informacji o Białorusi i jej potencjału turystycznego tworzone są centra informacji turystycznej. Organami wykonawczymi i administracyjnymi Centrum Informacji Turystycznej są lokalne podmioty prawne i osoby fizyczne w dowolnej formie prawnej, z wyjątkiem konsumenta, spółdzielni przemysłowych, rolników, i inne zgodnie z przepisami prawa.

Centrum Informacji Turystycznej, odpowiada za gromadzenie, przetwarzanie, analizę i rozpowszechnianie informacji na temat zabytków sztuki, historii i architektury Republiki Białorusi, szczególnie chronionych terenów przyrodniczych, turystyki wiejskiej i oferuje wycieczki z przewodnikiem, imprezy kulturalne, wystawy, festiwale, rozkłady jazdy i inne informacje niezbędne dla uczestników działań turystycznych.

W ukraińskich Centrach Informacji Turystycznej można uzyskać bezpłatnie wszelkie informacje na temat sposobu spędzania wolnego czasu, lokalnych zabytkach, a także można zapoznać się z ofertą firm turystyki biznesowej. Można również zakupić pamiątki, przewodniki, mapy, karty pocztowe oraz dowiedzieć się o odbywających się aktualnie imprezach kulturalnych i sportowych. Centra turystyczne zaczynają być coraz bardziej nastawione na turystów zagranicznych w związku z tym obsługa często włączy językiem obcym, głównie angielskim. Tak jak i w Polsce nie ma regulacji prawnych dotyczących punktów informacji turystycznej, ale wdrażane standardy starają się dorównywać tym europejskim.

6. UWARUNKOWANIA PRAWNE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI TURYSTYKI RZECZNEJ/KAJAKOWEJ

Kwestię stref przygranicznych regulują głównie umowy międzynarodowe zawierane przez państwa sąsiadujące. Są to akty prawa międzynarodowego. W Polsce podstawowe przepisy opisujące ochronę granic państwa, zawarte są w ustawie z 12 X 1990 r. o ochronie granicy państwowej²⁰. Na podstawie tej ustawy zostało wydane rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 21 II 2008 r. w sprawie warunków uprawiania turystyki, sportu, polowań i połowu ryb w strefie nadgranicznej²¹. Powyższe przepisy zabraniają:

- umieszczania napisów i rysunków na znakach i urządzeniach granicznych lub samowolnego ustawiania, niszczenia, uszkodzenia, usuwania, zmiany położenia lub czynienia ich niewidocznymi;
- fotografowania obiektów, znaków i urządzeń granicznych oraz terenów poza linią granicy państwowej;
- bezpośredniego komunikowania się przez granicę państwową oraz przerzucania lub przejmowania przez linię graniczną jakichkolwiek przedmiotów;
- ustawiania przeszkód, kopania dołów lub rowów w pasie drogi granicznej.

Ponadto z przepisów prawa lokalnego wynika odrębny katalog zakazów, który powinien być każdorazowo uzgadniany z odpowiednimi oddziałami Straży Granicznej. Są to między innymi kwestie:

- zakazu przebywania w niektórych odcinkach pasa drogi granicznej związanych przede wszystkim z istniejącą infrastrukturą i ochroną przejść granicznych;
- kąpieli w rzekach granicznych;
- organizacji (co do miejsca i czasu) ognisk turystycznych uczestników imprezy;
- lokalizacja miejsc biwakowych oraz przekazywanie Straży Granicznej
- informacji o osobach, pojazdach itp. przebywających w porze nocnej w obozowisku;
- przekazywanie informacji dotyczących liczby np. kajaków i osób przebywających na wodach granicznych podczas spływania.

W przypadku rzek niezeglownych obiekty pływające nie mogą przekraczać linii granicy, w związku z powyższym przybijanie (dopływanie) do brzegu sąsiedniego jest dopuszczalne wyłącznie w przypadku wyższej konieczności (sytuacje zagrożenia życia i zdrowia). Nielegalne (umyślne lub nieumyślne) przekroczenie granicy państwowej podlega sankcjom karnym. Umowy międzynarodowe, które regulują kwestie wód granicznych,

---

²⁰Dz.U. Nr 78, poz. 461 z późniejszymi zmianami: z 1997 r. Nr 6, poz. 31 i Nr 43, poz. 271, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 45, poz. 498 – tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1944
21 Dz.U. z 2008 r.Nr 80, poz.481

wyraźnie wskazują linię granicy biegnącą na wodach płynących. Jest to środek rzeki lub środek głównego nurtu odnogi. W przypadku występowania zatok stosuje się tzw. linię wyrównaną, czyli jednakowo oddaloną od odpowiednio wyrównanych linii brzegów. Wyspy na rzekach granicznych należą do terytorium jednej lub drugiej strony w zależności od ich położenia w stosunku do linii granicy (głównego nurtu rzeki) i są ujęte w dokumentacji granicznej. Zgodnie z obowiązującym prawem powinno się opływać wyspy, trzymając się odnogi głównego nurtu, jako linii granicznej, natomiast w przypadku wątpliwości należy płynąć lewą odnogą rzeki.

Zgodnie z § 3 ust. 3 Rozporządzenia MSWiA w sprawie warunków uprawiania turystyki organizator (lub osoby fizyczne) mają obowiązek powiadamiania właściwego miejscowo komendanta placówki Straży Granicznej o planowanych czynnościach lub imprezach nie później niż 2 godziny przed ich rozpoczęciem.

Ponadto zgodnie z obowiązującymi przepisami obiekty pływające nie mogą pływać na wodach granicznych w porze nocnej, zaczynającej się pół godziny przed zachodem słońca, a kończącej się pół godziny po jego wschodzie.

7. UWARUNKOWANIA PRAWNE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI TURYSTYKI POWIETRZNEJ

Zgodnie z art. 18 wspomnianej wcześniej ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej: „Warunki przekraczania granicy państwowej oraz wykonywania lotów w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez własne i obce cywilne statki powietrzne określają przepisy ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze²² oraz umowy międzynarodowe, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana”. Zgodnie z wytycznymi ustawy Prawo lotnicze, powstało rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 czerwca 2010 r. w sprawie zakazów lub ograniczeń lotów na czas dłuższy niż 3 miesiące²³, które zawiera wykaz stref identyfikacji obrony powietrznej (ADIZ). Strefa ADIZ obowiązuje wzdłuż granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej (z Ukrainą, Białorusią i Rosją) na szerokości 15 km w głąb terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Aby móc latać w takiej strefie należy obligatoryjnie złożyć w biurze odpraw załóg, plan lotu zawierający informację o zamiarze wykonania lotu w strefie ADIZ oraz bezpośrednio po starcie nawiązać łączność radiową z właściwym terytorialnie organem ATS (służba ruchu lotniczego), zgłaszając fakt wylotu. Po ukończeniu przelotu należy zgłosić zamknięcie planu lotu. Nie ma natomiast wymogu utrzymywania stałej łączności.

---

²² Dz. U. Nr 130, poz. 1112, z późn. zm.

²³ Dz. U. z dnia 16 czerwca 2010 r.

8. PRZEJŚCIA GRANICZNE

8.1. POLSKA – UKRAINA

ISTNIEJĄCE PRZEJŚCIA DROGOWE:

- Dorohusk – Jahodyn (osobowe i towarowe);
- Hrebenne – Rawa Ruska (osobowe i towarowe);
- Budomierz - Hruszów (osobowe i towarowe) samochody osobowe, samochody ciężarowe o ładowności do 3,5 tony, autobusy;
- Korczowa – Krakowiec (osobowe i towarowe);
- Krościenko – Smolnica (osobowe i towarowe) - motocykle, samochody osobowe, pojazdy o masie całkowitej do 7,5 tony;
- Medyka – Szeginie (osobowe i towarowe) - piesi, rowerzyści, motocykle, samochody osobowe, samochody ciężarowe, autobusy;
- Zosin – Uściług (osobowe);
- Dołhobyczów – Uhrynów (osobowe).

ISTNIEJĄCE PRZEJŚCIA KOLEJOWE:

- Dorohusk – Jahodyn (osobowe i towarowe);
- Hrebenne – Rawa Ruska (osobowe);
- Hrubieszów – Włodzimierz Wołyński (osobowe i towarowe);
- Krościenko – Chyrów (osobowe);
- Przemyśl – Mościska (osobowe i towarowe);
- Werchrata – Rawa Ruska (towarowe).

8.2. POLSKA – BIAŁORUŚ

ISTNIEJĄCE PRZEJŚCIA DROGOWE:

- Białowieża – Piererow (osobowe czynne w ciągu dnia) - piesi, rowerzyści;
- Bobrowniki – Brzostowica (osobowe i towarowe);
- Kukuryki – Kozłowicze (towarowe);
- Kuźnica – Bruzgi (osobowe i towarowe) - piesi, samochody osobowe, samochody ciężarowe;

- Połowce – Pieszczałka (osobowe, wyłącznie dla obywateli Polski i Białorusi) - samochody osobowe;
- Sławatycze – Domaczewo (osobowe z wyłączeniem autobusów);
- Terespol – Brześć (osobowe i towarowe, pojazdami o masie całkowitej do 3,5t).

ISTNIEJĄCE PRZEJŚCIA KOLEJOWE

- Czeremcha – Wysokolitowsk (osobowe i towarowe);
- Kuźnica – Grodno (osobowe i towarowe);
- Siemianówka – Swisłocz (towarowe);
- Terespol – Brześć (osobowe i towarowe);
- Zubki – Bierestowica (towarowe);

ISTNIEJĄCE PRZEJŚCIE RZECZNE:

- Rudawka – Lesnaja (turystyczne – kajakowe, od 01.05 do 01.10 w godz. 7:00 - 19:00)